

บันทึก

เรื่อง ขอให้พิจารณาว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะกำหนดให้  
“อาหารสัตว์ผสมยา” เป็นอาหารสัตว์ตามพระราชบัญญัติ  
ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ ได้หรือไม่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๖๐๔/๓๔๕๓๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยในปัจจุบันผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ผลิตอาหารสัตว์ได้ใช้ยาสัตว์หรือเคมีภัณฑ์เป็นส่วนผสมอาหารสัตว์มากขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ให้สัตว์โตเร็ว เป็นการลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์และลดอัตราการป่วยตายของสัตว์ ทำให้การเลี้ยงสัตว์มีผลกำไรมากขึ้น ซึ่งส่วนผสมนี้มีปริมาณไม่เกิน ๓๐๐ ส่วนในล้านส่วนหรือประมาณ ๐.๐๓ % ของอาหารสัตว์ทั้งหมด ถ้าจัดให้อาหารสัตว์ที่มียาสัตว์ผสมอยู่นี้เป็นยาตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ โรงงานผลิตอาหารสัตว์จะต้องเปลี่ยนสภาพเป็นโรงงานผลิตยาทันที เนื่องจากอาหารสัตว์ผสมยาเหล่านี้ผลิตในโรงงานอาหารสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอให้พิจารณาตีความคำว่า “Medicated Feed” หรือ “อาหารสัตว์ผสมยา ให้ชัดเจนด้วย หากสามารถกำหนดเป็นอาหารสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ ได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) และผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) แล้ว ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในปัจจุบันผู้ผลิตอาหารสัตว์ใส่ตัวยาบางอย่าง เช่น สารกันบูด ลงในอาหารสัตว์ระยะแรกเกิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรค แต่เมื่อนำอาหารสัตว์ผสมยามาขอขึ้นทะเบียน กรมปศุสัตว์ไม่สามารถที่จะรับขึ้นทะเบียนได้ เนื่องจากมียาผสมอยู่ด้วยและพระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ มิได้ยกเว้นไว้ กรมปศุสัตว์จึงเห็นสมควรพิจารณากำหนดให้อาหารสัตว์ผสมยา (Medicated Feed) เป็นอาหารสัตว์ โดยคณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานวัตถุที่เติมในอาหารสัตว์ได้กำหนดความหมายและแนวทางการควบคุมไว้ว่า

อาหารสัตว์ผสมยา (Medicated Feed) หมายความว่า อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปหรือหัวอาหารสัตว์ที่มียาสัตว์ผสมอยู่ในระดับป้องกันโรค

สำหรับแนวทางการควบคุมได้กำหนดไว้ดังนี้

๑. ยาที่ใช้ในอาหารสัตว์ชนิดนี้จะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนตำรับยาสัตว์จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

๒. อาหารสัตว์ชนิดนี้จะต้องระบุการใช้อย่างชัดเจน และระยะเวลาการใช้ที่แน่นอน

๓. อาหารสัตว์ชนิดนี้จะต้องมีระยะเวลาการใช้จำกัดและแน่นอน

๔. ต้องมีการประทับตรา “อาหารสัตว์ผสมยา”

๕. ต้องแจ้งชนิดของยาบนฉลากบรรจุหรือฉลากให้ชัดเจน รวมทั้งปริมาณของยานั้นด้วย

๖. แจ้งข้อจำกัดในการใช้

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานวัตถุที่เติมในอาหารสัตว์เสนอ และให้ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อรับทราบต่อไป แต่ในการประชุมคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ในครั้งต่อมา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้คัดค้านการกำหนดให้อาหารสัตว์ผสมยาเป็นอาหารสัตว์ และเห็นว่าต้องจัดเป็นยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้เนื่องจากมียาผสมอยู่ด้วย ที่ประชุมคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์จึงมีมติให้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าอาหารสัตว์ที่มียาเป็นส่วนประกอบ (Medicated Feed) จัดเป็นอาหารสัตว์ได้หรือไม่<sup>๒</sup>

ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขชี้แจงว่า เนื่องจากอาหารสัตว์ผสมยามีคุณสมบัติในทางป้องกันโรคสัตว์ด้วย จึงอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า “ยา” ตามมาตรา ๔<sup>๓</sup> แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ และต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาตามพระราชบัญญัติยา

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๔) พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า อาหารสัตว์ผสมยาที่มียาเป็นส่วนผสมอยู่เป็นส่วนน้อย

<sup>๒</sup>รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ครั้งที่ ๑/๒๕๓๑ วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

<sup>๓</sup>รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ครั้งที่ ๒/๒๕๓๑ วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๑ และรายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ครั้งที่ ๕/๒๕๓๑ วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๑

<sup>๔</sup>มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยา” หมายความว่า

(๑) วัตถุที่รับรองไว้ในตำรายาที่รัฐมนตรีประกาศ

(๒) วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับใช้ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือสัตว์

(๓) วัตถุที่เป็นเภสัชเคมีภัณฑ์ หรือเภสัชเคมีภัณฑ์สำเร็จรูป หรือ

(๔) วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลแก่สุขภาพ โครงสร้าง หรือการกระทำหน้าที่ใด ๆ ของร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์

วัตถุตาม (๑) (๒) หรือ (๔) ไม่หมายความว่ารวมถึง

(ก) วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับใช้ในการเกษตรหรือการอุตสาหกรรมตามที่รัฐมนตรีประกาศ

(ข) วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับใช้เป็นอาหารสำหรับมนุษย์ เครื่องกีฬาเครื่องมือ เครื่องใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ เครื่องสำอาง หรือเครื่องมือและส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบโรคศิลปะ หรือวิชาชีพเวชกรรม

(ค) วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับใช้ในห้องวิทยาศาสตร์สำหรับการวิจัยการวิเคราะห์หรือการชันสูตรโรคซึ่งมิได้กระทำโดยตรงต่อร่างกายของมนุษย์

เพียงไม่เกิน ๓๐๐ ส่วนในล้านส่วนหรือประมาณร้อยละ ๐.๐๓ ของอาหารสัตว์ทั้งหมดตามกรณีที่  
 หรือมานี้ยังคงมีสภาพเป็นอาหารสัตว์อยู่ตามคำนิยามในมาตรา ๔<sup>๕</sup> แห่งพระราชบัญญัติควบคุม  
 คุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ เพราะมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์อยู่เป็นส่วนใหญ่ หาได้  
 เปลี่ยนสภาพเป็น “ยา” อันเป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นยาตามคำนิยามของคำว่า “ยา” ตาม  
 มาตรา ๔<sup>๕</sup> แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่  
 ๑) พ.ศ.๒๕๒๒ ไม่ ฉะนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยคำแนะนำของ  
 คณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์จึงมีอำนาจตามมาตรา ๔ และมาตรา ๖ (๑)<sup>๖</sup> แห่ง  
 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ ที่จะประกาศให้อาหารสัตว์ผสมยาเป็น  
 “อาหารสัตว์” และประกาศกำหนดชื่อ ประเภท ชนิดหรือลักษณะของยาเป็นวัตถุประสงค์ที่เติมในอาหาร  
 สัตว์ที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารสัตว์เพื่อขาย ตลอดจนอัตราส่วนหรือปริมาณที่ให้ใช้  
 หรือห้ามมิให้ใช้วัตถุนั้นเกินกำหนดไว้ด้วยตามมาตรา ๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพ  
 อาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ แต่ยาที่จะใช้เป็นวัตถุประสงค์ที่เติมในอาหารสัตว์นั้น จะต้องเป็นยาที่ได้ขึ้น  
 ทะเบียนตำรับยาไว้ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ แล้ว

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“อาหารสัตว์” หมายความว่า วัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ  
 คณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ประกาศเป็นอาหารสัตว์ในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

“โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

“มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศใน  
 ราชกิจจานุเบกษากำหนด

(๑) ชื่อ ประเภท ชนิดหรือลักษณะของอาหารสัตว์

(๒) คุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารสัตว์ ตามชื่อ ประเภท ชนิดหรืออายุของสัตว์  
 ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการผลิตเพื่อขายหรือขายอาหารสัตว์นั้น

(๓) ชื่อ ประเภท ชนิดหรือลักษณะของอาหารสัตว์ที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้นำเข้าเพื่อ  
 ขาย

(๔) ชื่อ ประเภท ชนิดหรือลักษณะของวัตถุที่เติมในอาหารสัตว์ที่ใช้เป็นส่วนผสมในการ  
 ผลิตอาหารสัตว์เพื่อขาย ตลอดจนอัตราส่วนหรือปริมาณที่ให้ใช้หรือห้ามมิให้ใช้วัตถุนั้นเกินกำหนด

(๕) ชื่อ ประเภท ชนิดหรือลักษณะของวัตถุที่เติมในอาหารสัตว์ที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการ  
 ผลิตอาหารสัตว์เพื่อขาย

ฯลฯ

ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒